Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

26. rujna 2024.*

„Žalba – Državne potpore – Program potpora koji je provela Savezna Republika Njemačka za velike potrošače električne energije – Oslobođenje od naknada za upotrebu mreže za razdoblje od 2012. do 2013. – Odluka kojom se program potpora proglašava nespojivim s unutarnjim tržištem – Tužba za poništenje – Rok za tužbu – Dopuštenost – Članak 107. stavak 1. UFEU-a – Pojam ‚državna potpora' – Državna sredstva – Parafiskalni ili drugi obvezni nameti"

U spojenim predmetima C-790/21 P i C-791/21 P,

povodom dviju žalbi na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesenih 16. prosinca 2021.,

Covestro Deutschland AG, sa sjedištem u Leverkusenu (Njemačka), koji zastupaju D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, J. Panknin i R. Wilde, Rechtsanwälte,

žalitelj u predmetu C-790/21 P,

a druge stranke u postupku su:

Europska komisija, koju zastupaju K. Herrmann, C. Kovács i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata, uz asistenciju M. Bartscha i K. Bourazeri, Rechtsanwälte,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

Savezna Republika Njemačka, koju zastupaju J. Möller i R. Kanitz, u svojstvu agenata,

intervenijent u prvostupanjskom postupku,

i

Savezna Republika Njemačka, koju zastupaju J. Möller i R. Kanitz, u svojstvu agenata,

žalitelj u predmetu C-791/21 P,

a druge stranke u postupku su:

Covestro Deutschland AG, sa sjedištem u Leverkusenu, koji zastupaju D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, J. Panknin i R. Wilde, Rechtsanwälte,

* Jezik postupka: njemački

tužitelj u prvostupanjskom postupku,

Europska komisija, koju zastupaju K. Herrmann, C. Kovács i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata, uz asistenciju M. Bartscha i K. Bourazeri, Rechtsanwälte,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: K. Jürimäe (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca trećeg vijeća, N. Piçarra, N. Jääskinen i M. Gavalec, suci,

nezavisna odvjetnica: L. Medina,

tajnik: D. Dittert, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 28. lipnja 2023.,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 9. studenoga 2023.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojom žalbom u predmetu C-790/21 P Covestro Deutschland AG (u daljnjem tekstu: Covestro) zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 6. listopada 2021., Covestro Deutschland/Komisija (T-745/18, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2021:644), kojom je taj sud odbio njegovu tužbu za poništenje Odluke Komisije (EU) 2019/56 od 28. svibnja 2018. o programu potpore SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN) koji je provela Njemačka za potrošače baznog opterećenja iz članka 19. [Uredbe StromNEV] (SL 2019., L 14, str. 1., u daljnjem tekstu: sporna odluka).

2 Svojom žalbom u predmetu C-791/21 P Savezna Republika Njemačka zahtijeva ukidanje pobijane presude.

3 Svojim protužalbama, podnesenima u predmetima C-790/21 P i C-791/21 P, Europska komisija također zahtijeva ukidanje pobijane presude.

Pravni okvir

4 Uvodna izjava 39. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. [UFEU-a] (SL 2015., L 248, str. 9. i ispravak SL 2017., L 186, str. 17.) glasi:

„U interesu transparentnosti i pravne sigurnosti, prikladno je upoznavati javnost s odlukama Komisije, uz istodobno pridržavanje načela da su odluke u slučajevima državne potpore upućene dotičnoj državi članici. Stoga je prikladno objaviti sve odluke koje bi mogle imati utjecaja na interese zainteresiranih strana[ka], i to u cijelosti ili u sažetom obliku, ili pak staviti na raspolaganje zainteresiranim stran[k]ama preslike tih odluka ako iste nisu objavljene ili nisu objavljene u cijelosti.”

5 U članku 1. točki (h) te uredbe određuje se:

„Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

(h) ‚zainteresirana stran[k]a' znači svaka država članica i svaka osoba, poduzetnik ili udruženje poduzetnika na čije bi interese mogla utjecati dodjela neke potpore, a posebno korisnik potpore, konkurentski poduzetnici i trgovinske udruge."

6 U stavku 3. članka 32. navedene uredbe, naslovljenog „Objavljivanje odluka", propisuje se:

„Komisija u Službenom listu Europske unije objavljuje odluke koje donosi na temelju članka 8. stavaka 1. i 2. i članka 9."

Okolnosti spora i sporna odluka

7 Okolnosti spora, kako su iznesene u točkama 1. do 22. pobijane presude, mogu se sažeti na sljedeći način.

Predmetne zakonske i regulatorne mjere

Sustav naknada za upotrebu mreže prije uvođenja spornih mjera

8 U članku 21. Energiewirtschaftsgesetza (Zakon o upravljanju energijom), kako je izmijenjen Gesetzom zur Neuregelung energiewirtschaftsrechtlicher Vorschriften (Zakon o reviziji propisâ u području energetike) od 26. srpnja 2011. (BGBl. 2011. I, str. 1554.), ali prije izmjena uvedenih Gesetzom zur Weiterentwicklung des Strommarktes (Zakon o razvoju tržišta električne energije) od 26. srpnja 2016. (BGBl. 2016. I, str. 1786.) (u daljnjem tekstu: EnWG 2011.), propisivalo se, među ostalim, da naknade za upotrebu mreže moraju biti razumne, nediskriminirajuće, transparentne i utemeljene na troškovima učinkovitog funkcioniranja mreže.

9 Člankom 24. EnWG-a 2011. njemačkoj saveznoj vladi dodijeljena je ovlast donošenja uredbi kojima se utvrđuju detaljna pravila u pogledu, s jedne strane, definiranja opće metode određivanja naknada za upotrebu mreže i, s druge strane, uređenja posebnih slučajeva njezine upotrebe i uvjeta pod kojima regulatorno tijelo može odobriti ili zabraniti pojedinačne naknade za upotrebu mreže.

10 U članku 17. Stromnetzentgeltverordnunga (Savezna uredba o naknadama za upotrebu elektroenergetske mreže) od 25. srpnja 2005. (BGBl. 2005. I, str. 2225.; u daljnjem tekstu: Uredba StromNEV 2005.) utvrđuje se metoda izračuna koju su operatori sustava dužni primjenjivati pri određivanju općih naknada. Riječ je o metodi u dva koraka u okviru koje se najprije utvrđuju različiti elementi godišnjih troškova svih mreža, a zatim se, na temelju ukupnih godišnjih troškova mreže, izračunavaju opće naknade.

11 Prilikom određivanja općih naknada vodi se računa o dvama elementima, odnosno o „funkciji istodobnosti", koja odražava vjerojatnost da pojedinačna potrošnja korisnika pridonosi godišnjem vršnom opterećenju predmetne razine sustava, te o najvišem pragu prihoda po operatoru, koji

utvrđuje Bundesnetzagentur (Savezna agencija za mreže, Njemačka) (u daljnjem tekstu: BNetzA) na temelju komparativne analize s drugim operatorima sustava, kako bi se izbjeglo to da se troškovi koji su posljedica neučinkovitosti kompenziraju naknadama za upotrebu mreže.

12 U članku 19. Uredbe StromNEV 2005. propisuju se i pojedinačne naknade za kategorije korisnika čiji se profili potrošnje i opterećenja znatno razlikuju od profila potrošnje i opterećenja drugih korisnika (u daljnjem tekstu: netipični korisnici). Tim naknadama uzima se u obzir, u skladu s načelom prema kojem naknade za upotrebu mreže odražavaju troškove mreže, doprinos tih netipičnih korisnika smanjenju ili sprečavanju povećanja tih troškova.

13 U tom pogledu, u članku 19. stavku 2. Uredbe StromNEV 2005. uvode se pojedinačne naknade za sljedeće dvije kategorije netipičnih korisnika:

– korisnike čiji se doprinos vršnom opterećenju može znatno razlikovati od istodobnog godišnjeg vršnog opterećenja svih ostalih korisnika priključenih na istu razinu sustava, odnosno korisnike koji sustavno troše električnu energiju izvan vršnih razdoblja (u daljnjem tekstu: izvanvršni potrošači) i

– korisnike čija godišnja potrošnja električne energije doseže najmanje 7000 sati upotrebe i iznosi više od 10 gigavatsati (u daljnjem tekstu: potrošači baznog opterećenja).

14 Do njezine izmjene EnWG-om 2011., u Uredbi StromNEV 2005. propisivalo se da se na izvanvršne potrošače i potrošače baznog opterećenja primjenjuju pojedinačne naknade, izračunane u skladu s „metodom fizičke putanje” koju je utvrdila BNetzA. Tom su se metodom uzimali u obzir troškovi mreže koje su uzrokovali ti potrošači, uz minimalnu naknadu u iznosu od 20 % objavljenih općih naknada (u daljnjem tekstu: minimalna naknada). Potonjom se osiguravao doprinos za upotrebu mreže na koju su navedeni potrošači bili priključeni u slučaju u kojem bi pojedinačne naknade – izračunane u skladu s metodom fizičke putanje – bile niže od te minimalne naknade ili čak bliske nuli.

Sporne mjere

15 U skladu s drugom i trećom rečenicom u članku 19. stavku 2. Uredbe StromNEV 2005., kako je izmijenjena EnWG-om 2011. (u daljnjem tekstu: Uredba StromNEV 2011.), počevši od 1. siječnja 2011., datuma retroaktivne primjene te odredbe, pojedinačne naknade za potrošače baznog opterećenja ukinute su i zamijenjene potpunim oslobođenjem od naknada za upotrebu mreže (u daljnjem tekstu: sporno oslobođenje), koje se dodjeljuje odobrenjem BNetzA-e kao nadležnog regulatornog tijela odnosno odobrenjem regulatornog tijela dotične savezne zemlje. Trošak tog oslobođenja snosili su operatori prijenosnog ili distribucijskog sustava prema razini sustava na koju su se korisnici priključili.

16 U skladu sa šestom i sedmom rečenicom u članku 19. stavku 2. Uredbe StromNEV 2011., operatori prijenosnog sustava bili su dužni operatorima distribucijskog sustava naknaditi gubitak prihoda koji proizlazi iz tog oslobođenja te su međusobno trebali nadoknaditi troškove koji su nastali oslobođenjem putem financijske naknade u skladu s člankom 9. Kraft-Wärme-Kopplungsgesetza (Zakon o promicanju kogeneracije toplinske i električne energije) od 19. ožujka 2002. (BGBl. 2002. I, str. 1092.), tako da je svaki snosio isti financijski teret izračunan prema količini električne energije koju je osiguravao krajnjim potrošačima priključenima na svoju mrežu.

17 Odlukom BNetzA-e od 14. prosinca 2011. (BK8-11-024) (u daljnjem tekstu: odluka BNetzA-e iz 2011.) uspostavljen je mehanizam financiranja koji je u primjeni od 2012. godine. U skladu s tim mehanizmom operatori distribucijskog sustava naplaćivali su krajnjim potrošačima ili opskrbljivačima električnom energijom dodatnu pristojbu (u daljnjem tekstu: sporna dodatna pristojba), čiji se iznos prenosio na operatore prijenosnog sustava radi naknađivanja gubitka prihoda uzrokovanog spornim oslobođenjem.

18 Iznos sporne dodatne pristojbe svake su godine unaprijed određivali operatori prijenosnog sustava na temelju metode koju je utvrdila BNetzA. BNetzA je izravno odredila iznos za 2012., prvu godinu primjene tog mehanizma.

19 Te odredbe nisu se primjenjivale na troškove spornog oslobođenja za 2011. te je stoga svaki operator prijenosnog i distribucijskog sustava morao snositi gubitke povezane s navedenim oslobođenjem za tu godinu.

Sustav naknade za upotrebu mreže nakon spornih mjera

20 Tijekom upravnog postupka koji je doveo do sporne odluke, sporno oslobođenje najprije je proglašeno ništavim sudskim odlukama Oberlandesgerichta Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka) od 8. svibnja 2013. i Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka) od 6. listopada 2015. To je oslobođenje zatim od 1. siječnja 2014. stavljeno izvan snage Uredbom StromNEV 2005., kako je izmijenjena Verordnungom zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts (Uredba o izmjeni uredaba u području energije) od 14. kolovoza 2013. (BGBl. 2013. I, str. 3250.) (u daljnjem tekstu: Uredba StromNEV 2013.). Potonjom uredbom ponovno su uvedene, za ubuduće, pojedinačne naknade izračunane u skladu s metodom fizičke putanje, uz primjenu, umjesto minimalne naknade, paušalnih naknada od 10, 15 i 20 % općih naknada, ovisno o potrošnji električne energije (7000, 7500 i 8000 sati godišnje upotrebe mreže) (u daljnjem tekstu: paušalne naknade).

21 Uredbom StromNEV 2013. uvedeno je prijelazno uređenje koje je na snazi od 22. kolovoza 2013. i koje se retroaktivno primjenjuje na potrošače baznog opterećenja koji se još nisu koristili spornim oslobođenjem za 2012. i 2013. (u daljnjem tekstu: prijelazno uređenje). Umjesto pojedinačnih naknada izračunanih u skladu s metodom fizičke putanje i minimalne naknade, tim se uređenjem predviđala isključivo primjena paušalnih naknada na te potrošače.

Upravni postupak i sporna odluka

22 Nakon što je zaprimila više pritužbi, Komisija je 4. svibnja 2013. objavila svoju odluku o pokretanju postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a u pogledu programa potpora koji se temeljio na spornim mjerama (SL 2013., C 128, str. 43.).

23 Nakon postupka tijekom kojeg su Savezna Republika Njemačka i druge zainteresirane stranke podnijele svoja očitovanja, Komisija je 28. svibnja 2018. donijela spornu odluku.

24 U toj je odluci utvrdila da je Savezna Republika Njemačka od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2013. nezakonito dodijelila državne potpore u obliku spornog oslobođenja.

25 Konkretno, ta je institucija zaključila da je iznos državnih potpora odgovarao troškovima mreže koje su 2012. i 2013. uzrokovali potrošači baznog opterećenja oslobođeni naknade odnosno minimalnoj naknadi, kada su ti troškovi bili niži od potonje.

26 Nadalje, Komisija je istaknula da su potpore o kojima je riječ nespojive s unutarnjim tržištem jer nisu obuhvaćene nijednim odstupanjem iz članka 107. stavaka 2. i 3. UFEU-a, a nema ni drugih razloga zbog kojih bi se mogle smatrati spojivima.

27 Slijedom navedenoga, Komisija je odlučila kako slijedi:

– sporno oslobođenje čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a jer su potrošači baznog opterećenja bili oslobođeni od plaćanja naknada za upotrebu mreže koje odgovaraju troškovima mreže koje su oni uzrokovali odnosno od plaćanja minimalne naknade, kada su ti troškovi niži od potonje;

– potporu o kojoj je riječ Savezna Republika Njemačka provela je u suprotnosti s člankom 108. stavkom 3. UFEU-a i ta potpora nije spojiva s unutarnjim tržištem;

– pojedinačna potpora dodijeljena u okviru programa potpora ne smatra se državnom potporom ako u trenutku dodjele ispunjava uvjete utvrđene uredbom o potporama de minimis donesenom u skladu s člankom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 994/98 od 7. svibnja 1998. o primjeni članaka [107. i 108. UFEU-a] na određene kategorije horizontalnih državnih potpora (SL 1998., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 82.); i

– Savezna Republika Njemačka dužna je, s jedne strane, od korisnika zatražiti povrat potpora nespojivih s unutarnjim tržištem, dodijeljenih na temelju predmetnog programa potpora, uključujući kamate, i, s druge strane, poništiti sva plaćanja koja još nisu izvršena na temelju tog programa od dana donošenja sporne odluke.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

28 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 20. prosinca 2018. Covestro je pokrenuo postupak za poništenje sporne odluke.

29 Odlukom predsjednika šestog vijeća Općeg suda od 4. lipnja 2019. Saveznoj Republici Njemačkoj odobrena je intervencija u potporu zahtjevu društva Covestro, u skladu sa zahtjevom te države članice.

30 U prilog svojoj tužbi Covestro je istaknuo četiri tužbena razloga. Prvi tužbeni razlog, od kojeg je odustao na raspravi, temeljio se na prekomjernoj duljini službenog istražnog postupka. Drugi tužbeni razlog temeljio se na nepostojanju državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Treći tužbeni razlog temeljio se na spojivosti navodne potpore s unutarnjim tržištem na temelju, s jedne strane, članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a i, s druge strane, članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a. Četvrti tužbeni razlog temeljio se na nezakonitosti naloga za povrat jer je donesen protivno, s jedne strane, načelu nediskriminacije i, s druge strane, načelu zaštite legitimnih očekivanja.

31 Pobijanom presudom Opći sud je tužbu proglasio dopuštenom, utvrdio da valja obustaviti postupak povodom prvog tužbenog razloga, nakon što je Covestro od njega odustao, te je, naposljetku, odbio drugi, treći i četvrti tužbeni razlog i, posljedično, tužbu za poništenje u cijelosti.

Postupak pred Sudom i zahtjevi stranaka

32 Svojom žalbom u predmetu C-790/21 P Covestro od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu i poništi spornu odluku za 2012. i 2013. godinu u cijelosti odnosno, podredno, u dijelu u kojem se ta odluka odnosi na njega;

– podredno, ukine pobijanu presudu i vrati predmet na ponovno suđenje Općem sudu i

– naloži Komisiji snošenje troškova.

33 Savezna Republika Njemačka od Suda zahtijeva da prihvati žalbu u predmetu C-790/21 P i naloži Komisiji snošenje troškova.

34 Komisija od Suda zahtijeva da odbije žalbu u predmetu C-790/21 P i naloži Covestru snošenje troškova.

35 Svojom žalbom u predmetu C-791/21 P Savezna Republika Njemačka od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je kao neosnovana odbijena tužba za poništenje;

– poništi spornu odluku i

– naloži Komisiji snošenje troškova pred Općim sudom i Sudom.

36 Covestro od Suda zahtijeva da prihvati žalbu u predmetu C-791/21 P i naloži Komisiji snošenje troškova.

37 Komisija od Suda zahtijeva da odbije žalbu u predmetu C-791/21 P i naloži Saveznoj Republici Njemačkoj snošenje troškova.

38 Svojim protužalbama u predmetima C-790/21 P i C-791/21 P Komisija od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu;

– proglasi nedopuštenom tužbu za poništenje;

– u predmetu C-790/21 P naloži Covestru snošenje troškova pred Sudom i Općim sudom i

– u predmetu C-791/21 P naloži, s jedne strane, Saveznoj Republici Njemačkoj snošenje troškova pred Sudom i, s druge strane, Covestru snošenje troškova pred Općim sudom.

39 Covestro i Savezna Republika Njemačka zahtijevaju da se protužalbe odbiju i Komisiji naloži snošenje troškova.

40 Odlukom predsjednika Suda od 18. travnja 2023. predmeti C-790/21 P i C-791/21 P spojeni su u svrhu usmenog dijela postupka i donošenja presude.

Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka u predmetu C-790/21 P

41 Aktom podnesenim tajništvu 1. veljače 2024. Covestro je zatražio ponovno otvaranje usmenog dijela postupka u skladu s člankom 83. Poslovnika Suda.

42 U prilog tom zahtjevu navedeno društvo tvrdi, kao prvo, da je nezavisna odvjetnica u svojem mišljenju propustila valjano uzeti u obzir odlučujući argument koji je ono iznijelo u svrhu dokazivanja da u ovom predmetu nije bilo obveznog troška.

43 Kao drugo, Covestro smatra da točka 61. presude Općeg suda od 24. siječnja 2024., Njemačka/Komisija (T-409/21, EU:T:2024:34), u kojoj je taj sud ocijenio da „operatori sustava nisu na temelju zakona obvezni zahtijevati plaćanje nameta [o kojem je bila riječ u predmetu koji je doveo do te presude] od svojih klijenata, tako da se taj namet ne može kvalificirati kao obvezan”, predstavlja novu i odlučujuću činjenicu za potrebe ovog postupka.

44 U tom pogledu, u skladu s člankom 83. svojeg poslovnika, Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka iznese, nakon zatvaranja tog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da je od odlučujućeg utjecaja na odluku Suda ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se među strankama još nije raspravljalo.

45 Kada je riječ, kao prvo, o navodnom propustu nezavisne odvjetnice da uzme u obzir odlučujući argument, valja podsjetiti na to da Statut Suda Europske unije i Poslovnik Suda ne predviđaju mogućnost da stranke podnose očitovanja na mišljenje nezavisnog odvjetnika. Na temelju članka 252. drugog stavka UFEU-a, dužnost je nezavisnog odvjetnika da, djelujući posve nepristrano i neovisno, javno iznosi obrazložena mišljenja o predmetima u kojima se zahtijeva njegovo sudjelovanje. Sud nije vezan ni mišljenjem nezavisnog odvjetnika ni obrazloženjem na kojem se ono temelji. Stoga neslaganje jedne od stranaka s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, bez obzira na pitanja koja je on u njemu razmatrao, ne može samo po sebi biti opravdan razlog za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka (vidjeti u tom smislu presude od 13. srpnja 2023., Grupa Azoty i dr./Komisija, C-73/22 P i C-77/22 P, EU:C:2023:570, t. 25. i navedenu sudsku praksu te od 8. veljače 2024., Pilatus Bank/ESB, C-256/22 P, EU:C:2024:125, t. 29. i 30. i navedenu sudsku praksu).

46 Kada je riječ, kao drugo, o pozivanju na presudu Općeg suda od 24. siječnja 2024., Njemačka/Komisija (T-409/21, EU:T:2024:34), valja utvrditi da presuda Općeg suda ne može obvezivati Sud (vidjeti u tom smislu presudu od 4. prosinca 2019., Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Komisija, C-342/18 P, EU:C:2019:1043, t. 60.).

47 U tim okolnostima Sud, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, smatra da ne treba odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

O protužalbama

48 Svojim protužalbama Komisija nastoji osporiti dopuštenost tužbe u prvostupanjskom postupku, što je prethodno pitanje u odnosu na meritorna pitanja iznesena u žalbama. Stoga najprije valja razmotriti protužalbe (vidjeti u tom smislu presudu od 3. prosinca 2020., Changmao Biochemical Engineering/Distillerie Bonollo i dr., C-461/18 P, EU:C:2020:979, t. 43.).

49 U prilog svojim protužalbama Komisija ističe tri protužalbena razloga.

Prvi protužalbeni razlog

Argumentacija stranaka

50 U okviru prvog protužalbenog razloga Komisija prigovara Općem sudu da je u točkama 37. do 44. pobijane presude počinio pogrešku koja se tiče prava time što je prihvatio široko tumačenje pojma „objava” u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a. Tako je, prema mišljenju spomenute institucije, Opći sud pogrešno smatrao da svaka objava u Službenom listu odgovara tom pojmu, neovisno o tome uvjetuje li se njome stupanje na snagu predmetnog akta u skladu s člankom 297. UFEU-a i je li ona predviđena samim Ugovorom.

51 Kao prvo, Komisija smatra da je tumačenje Općeg suda protivno sudskoj praksi Suda koja proizlazi iz presude od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija (C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 34. do 40.) te iz rješenjâ od 31. siječnja 2019., Iordăchescu/Parlament i dr. (C-426/18 P, EU:C:2019:89, t. 22), i od 5. rujna 2019., Fryč/Komisija (C-230/19 P, EU:C:2019:685, t. 15.). Komisija navodi da je u toj sudskoj praksi Sud utvrdio podudarnost između članka 263. šestog stavka i članka 297. UFEU-a, na način da objava predmetnog akta predstavlja početak tijeka roka za podnošenje tužbe samo ako se tom objavom uvjetuje stupanje na snagu tog akta i ako je ona predviđena samim Ugovorom.

52 Taj pristup potvrđuju doslovno, kontekstualno i teleološko tumačenje članka 263. šestog stavka UFEU-a.

53 Kada je riječ, s jedne strane, o tekstu te odredbe, Komisija ističe da se u svim jezičnim verzijama, osim u njemačkoj, izrazi „objava” i „obavijest” nalaze i u članku 263. šestom stavku i u članku 297. UFEU-a, što dokazuje postojanje podudarnosti između tih dviju odredbi.

54 Kada je riječ, s druge strane, o duhu i svrsi članka 263. šestog stavka UFEU-a, njime utvrđeni rokovi za podnošenje tužbe pridonose ostvarivanju cilja pravne sigurnosti. Ako osoba želi pobijati akt, to bi u načelu trebala učiniti u roku od dva mjeseca od dana kada je obaviještena o konačnoj verziji njegova sadržaja. Nasuprot tomu, za akte opće primjene bez adresata rok se računa od dana objave u Službenom listu. Za akte u kojima se navodi adresat rok počinje teći od dana obavješćivanja tog adresata o aktu. Samo iznimno i podredno, kada je riječ o aktu koji se ne mora ni objaviti niti se o njemu osoba mora obavijestiti, saznanje za akt može predstavljati događaj od kojeg počinje teći rok za podnošenje tužbe. Stoga podudarnost članka 263. šestog stavka i članka 297. UFEU-a jamči, prema Komisijinu mišljenju, to da kasnija objava akta u Službenom listu u informativne svrhe neće dovesti do produljenja rokova za podnošenje tužbe i, prema tome, do pravne nesigurnosti.

55 Kao drugo, ta institucija smatra da se objava njezine odluke o okončanju službenog istražnog postupka u Službenom listu ne može izjednačiti s „objavom” u smislu članka 297. stavka 2. drugog podstavka UFEU-a. Ta objava stoga ne predstavlja početak tijeka roka za podnošenje tužbe.

56 S jedne strane, takva odluka upućuje se dotičnoj državi članici, koja se jedina o njoj obavještava. U skladu s člankom 297. stavkom 2. trećim podstavkom UFEU-a, navedena odluka stupa na snagu tom obaviješću, a ne objavom u Službenom listu, čiji je cilj samo obavijestiti javnost, uključujući korisnike potpore od kojih dotična država članica mora vratiti tu potporu čak i prije objave odluke. S druge strane, navedena objava ne proizlazi iz UFEU-a, nego iz članka 32. Uredbe 2015/1589, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 39. Komisija smatra da se u tim okolnostima prilikom određivanja početka tijeka roka za podnošenje tužbe kojim raspolaže poduzetnik korisnik potpore kako bi pobijao odluku o okončanju službenog istražnog postupka valja osloniti na stvarno saznanje za tu odluku. U slučaju da nije moguće dokazati prethodno saznanje, dan objave akta u Službenom listu vrijedio bi, na temelju pravne pretpostavke, kao dan stvarnog saznanja.

57 Kao treće, Komisija ističe niz argumenata koji, prema njezinu mišljenju, podupiru njezino tumačenje članka 263. šestog stavka UFEU-a.

58 Najprije se poziva na strukturu te odredbe kao osnovu za tvrdnju da su objava akta i obavješćivanje o njemu ravnopravni i da je saznanje od podredne važnosti u odnosu na prve dvije radnje. Spomenuta institucija smatra da je taj odnos supsidijarnosti narušen tumačenjem Općeg suda jer – kada bi objava na temelju članka 32. Uredbe 2015/1589 bila jednakovrijedna objavi na temelju članka 297. stavka 1. UFEU-a – rok za podnošenje tužbe trebao bi početi teći, uključujući i u pogledu dotične države članice i unatoč njezinu obavješćivanju, danom te objave.

59 Komisija nadalje smatra da tumačenje Općeg suda dovodi do nejednakosti oružja između poduzetnika od kojih je potpora vraćena i njihovih konkurenata koji nisu primili potporu. I dok će u praksi dotična država članica dostaviti prvonavedenima primjerak odluke, drugonavedeni moraju čekati na njezinu objavu u Službenom listu, u skladu s člankom 32. Uredbe 2015/1589, tako da bi rokovi za podnošenje tužbe za te poduzetnike u stvarnosti bili različiti. Prema Komisijinu mišljenju, to tumačenje dovodi i do nejednakosti između Komisije i poduzetnika od kojih se potpora mora vratiti. Naime, ta institucija raspolagala bi rokom od dva mjeseca za davanje odgovora na tužbu poduzetnika korisnika potpore, dok bi zbog navedenog tumačenja ti poduzetnici imali pravo na dulji rok za pripremu svoje tužbe.

60 Usto, navedena institucija smatra da se Opći sud oslanja na pogrešno tumačenje presude od 10. ožujka 1998., Njemačka/Vijeće (C-122/95, EU:C:1998:94). Naime, za razliku od sporne odluke, u odluci o kojoj je bila riječ u predmetu u kojem je donesena ta presuda nije bio naznačen nijedan adresat.

61 Naposljetku, Komisija smatra da se u točki 39. pobijane presude, u kojoj je Opći sud istaknuo da je Covestro mogao subjektivno očekivati objavu sporne odluke u Službenom listu, zanemaruje kogentnost rokova za podnošenje tužbe.

62 Savezna Republika Njemačka uzvraća tvrdnjom da je prvi protužalbeni razlog neosnovan. Covestro zahtijeva da se taj protužalbeni razlog odbaci kao nedopušten u dijelu u kojem počiva na argumentima utemeljenima na ranijoj sudskoj praksi koju Komisija nije istaknula pred Općim sudom, a da se u preostalom dijelu odbije kao neosnovan.

Ocjena Suda

– *Dopuštenost prvog protužalbenog razloga*

63 Iz ustaljene sudske prakse proizlazi to da, iako je točno da se pred Sudom – čija je nadležnost u vezi sa žalbama ograničena – ne može iznijeti spor širi od onoga o kojem je odlučivao Opći sud (presuda od 1. lipnja 1994., Komisija/Brazzelli Lualdi i dr., C-136/92 P, EU:C:1994:211, t. 59.), žalitelj može podnijeti žalbu u kojoj pred Sudom ističe žalbene razloge koji proizlaze iz same pobijane presude i kojima je cilj osporavanje njezine pravne osnovanosti (presude od 29. studenoga 2007., Stadtwerke Schwäbisch Hall i dr./Komisija, C-176/06 P, EU:C:2007:730, t. 17. i od 26. veljače 2020., ESVD/Alba Aguilera i dr., C-427/18 P, EU:C:2020:109, t. 54.).

64 U okviru prvog protužalbenog razloga Komisija osporava ocjenu Općeg suda u pogledu prigovora nedopuštenosti koji je pred njim istaknula i koji se temeljio na nepravodobnosti Covestrove tužbe. Pozivanje, s tim u vezi, na raniju sudsku praksu koju ta institucija nije istaknula pred Općim sudom predstavlja, prema tome, samo dopunu njezine argumentacije te se stoga mora proglasiti dopuštenim (vidjeti po analogiji presude od 19. svibnja 1983., Verros/Parlament, 306/81, EU:C:1983:143, t. 9.; od 26. travnja 2007., Alcon/OHIM, C-412/05 P, EU:C:2007:252, t. 40., i od 5. ožujka 2024., Kočner/Europol, C-755/21 P, EU:C:2024:202, t. 41.).

65 Iz toga slijedi da je, suprotno onomu što tvrdi Covestro, taj protužalbeni razlog u cijelosti dopušten.

– *Osnovanost prvog protužalbenog razloga*

66 U okviru prvog protužalbenog razloga Komisija osporava osnovanost ocjena Općeg suda iz točaka 37. do 44. pobijane presude. Prema njezinu mišljenju, suprotno onomu što je Opći sud presudio u tim točkama, rok za podnošenje tužbe za poništenje sporne odluke za Covestro je počeo teći od dana kada je on stvarno saznao za tu odluku, a ne od dana njezine objave u Službenom listu.

67 U tom pogledu valja utvrditi da je Opći sud u točkama 37. do 44. pobijane presude odbio Komisijin prigovor nedopuštenosti koji se temeljio na navodnoj nepravodobnosti tužbe za poništenje sporne odluke koju je podnio Covestro.

68 Iz zajedničkog tumačenja točaka 37. do 39. te presude proizlazi to da je Opći sud smatrao da je rok za podnošenje tužbe u ovom predmetu počeo teći od dana objave sporne odluke u Službenom listu, odnosno od 16. siječnja 2019., i da je taj rok poštovan.

69 U prilog tom razmatranju Opći je sud u točki 38. navedene presude podsjetio na to da je kriterij dana kada je dotična osoba saznala za akt, kao početak tijeka navedenog roka, podredan u odnosu na dan objave akta odnosno dan obavješćivanja o njemu. Iako je naglasio da objava nije bila uvjet za stupanje na snagu sporne odluke, u točki 39. te presude navedeni je sud istaknuo da tu odluku treba objaviti u Službenom listu u skladu s člankom 32. stavkom 3. Uredbe 2015/1589, tako da je Covestro mogao legitimno očekivati da će ona biti objavljena.

70 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se u skladu s člankom 263. šestim stavkom UFEU-a, „[p]ostupak predviđen [t]im člankom mora […] pokrenuti u roku od dva mjeseca, ovisno o slučaju, od objavljivanja akta ili obavješćivanja tužitelja o [aktu] ili, ako takva objava ili obavijest izostanu, od dana kada je tužitelj saznao za akt”.

71 Iz teksta te odredbe, osobito iz izraza „ovisno o slučaju” i „ako takva objava ili obavijest izostanu”, jasno proizlazi to da se početak tijeka roka za podnošenje tužbe određuje s obzirom na situaciju o kojoj je riječ i da su tri kriterija za početak tijeka tog roka utvrđena hijerarhijski.

72 Na taj način rok za podnošenje tužbe za poništenje ponajprije počinje teći od objave akta ili obavješćivanja tužitelja o njemu. Ta dva glavna kriterija izjednačena su u strukturi navedene odredbe u smislu da nijedan od njih nije podredan u odnosu na drugi (vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 38.).

73 Suprotno tomu, kao što je to Opći sud s pravom istaknuo u točki 38. pobijane presude, kriterij dana saznanja o pobijanom aktu, kao početka tijeka roka za podnošenje tužbe, podredan je kriteriju objave akta ili obavješćivanja o njemu (vidjeti u tom smislu presudu od 10. ožujka 1998, Njemačka/Vijeće, C-122/95, EU:C:1998:94, t. 35.), što se uostalom ne osporava.

74 U ovom predmetu, u spornoj odluci kojom se okončava službeni istražni postupak u vezi s državnom potporom kao adresat je naznačena dotična država članica, odnosno Savezna Republika Njemačka te je ona o njoj obaviještena u skladu s člankom 297. stavkom 2. trećim podstavkom UFEU-a. Istodobno, ta je odluka objavljena u Službenom listu, u skladu s člankom 32. stavkom 3. Uredbe 2015/1589.

75 U takvom slučaju iz sudske prakse Suda proizlazi to da za adresata akta o kojem je on trebao biti obaviješten, odnosno za dotičnu državu članicu, rok za podnošenje tužbe za poništenje teče od dana te obavijesti, čak i ako je taj akt također objavljen u Službenom listu (vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 37.).

76 S druge strane, iz doslovnog, teleološkog i kontekstualnog tumačenja članka 263. šestog stavka UFEU-a u vezi sa sudskom praksom Suda proizlazi to da za druge zainteresirane stranke poput Covestra rok za podnošenje tužbe za poništenje teče od objave akta u Službenom listu, čak i kada se ta objava ne temelji na članku 297. stavku 2. drugom podstavku UFEU-a, nego na odredbi sekundarnog prava, kao što je članak 32. stavak 3. Uredbe 2015/1589.

77 Doista, valja utvrditi, kao prvo, da se tekst članka 263. šestog stavka UFEU-a odnosi na „objavu” akata općenito (vidjeti u tom smislu presudu od 26. rujna 2013., PPG i SNF/ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, t. 31.). Stoga se pojmu koji je naveden u tom tekstu ne dodaje nikakav uvjet, osobito kada je riječ o pravnoj osnovi za tu obvezu objave.

78 S tim u vezi, točno je da je, kao što to tvrdi Komisija, Sud, među ostalim, ocijenio da se pojam „objava” u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a odnosi na objavu u Službenom listu, kojom se uvjetuje stupanje na snagu akta i koja je predviđena UFEU-om (vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 2017., Portugal/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, t. 36.; rješenjâ od 31. siječnja 2019., Iordăchescu/Parlament i dr., C-426/18 P, EU:C:2019:89, t. 22., i od 5. rujna 2019., Fryč/Komisija, C-230/19 P, EU:C:2019:685, t. 15.).

79 Međutim, suprotno stajalištu koje zastupa Komisija, iz toga se ne može zaključiti da je pojam „objava” u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a ograničen na tu situaciju.

80 Naime, presedani navedeni u točki 78. ove presude ne mogu se tumačiti izdvojeno, nego se uklapaju u sudsku praksu Suda u sklopu koje se pojam „objava” u smislu članka 263. šestog stavka UFEU-a široko tumačio. Tako spomenuti pojam obuhvaća, osim situacije navedene u toj točki 78., objavu pobijanog akta u Službenom listu koja proizlazi iz ustaljene prakse institucija Europske unije, a ne iz obveze propisane Ugovorom (vidjeti u tom smislu presudu od 10. ožujka 1998., Njemačka/Vijeće, C-122/95, EU:C:1998:94, t. 36. i 39.), objavu koja se temelji na odredbi sekundarnog prava poput članka 32. stavka 3. Uredbe 2015/1589 (vidjeti u tom smislu rješenje od 25. studenoga 2008., S. A.BA. R./Komisija, C-501/07 P, EU:C:2008:652, t. 23.) pa čak i objavu na internetskoj stranici institucije, tijela, ureda ili agencije Unije, kada je ona predviđena sekundarnim pravom (vidjeti u tom smislu presudu od 26. rujna 2013., PPG i SNF/ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, t. 30. do 32.).

81 Kada je riječ, kao drugo, o ciljevima članka 263. šestog stavka UFEU-a, valja podsjetiti na to da su, prema ustaljenoj sudskoj praksi, rokovi za podnošenje tužbe na temelju te odredbe kogentni te ih stranke i sud ne mogu mijenjati. Propisani su s ciljem očuvanja pravne sigurnosti kako se ne bi neograničeno dovodili u pitanje akti Unije koji proizvode pravne učinke te izbjegavanja svake diskriminacije ili proizvoljnog postupanja u sudovanju (vidjeti u tom smislu presude od 12. prosinca 1967., Muller-Collignon/Komisija, 4/67, EU:C:1967:51, t. 479.; od 23. siječnja 1997., Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, t. 21.; rješenjâ od 16. studenoga 2010., Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert/Komisija, C-73/10 P, EU:C:2010:684, t. 52., i od 31. siječnja 2019., Iordăchescu/Parlament i dr., C-426/18 P, EU:C:2019:89, t. 21.).

82 Međutim, kada je riječ, s jedne strane, o odluci poput one sporne u ovom predmetu, kojom se okončava službeni istražni postupak u pogledu državne potpore, očito je da se, za razliku od dana saznanja, dan objave akta u Službenom listu može utvrditi, u interesu pravne sigurnosti, objektivno i sa sigurnošću u pogledu svih zainteresiranih stranaka koje o aktu nisu obaviještene. U tom pogledu nije važno to što su potonje mogli saznati za taj akt prije njegove objave.

83 To je uostalom razlog zbog kojega u općoj strukturi članka 263. šestog stavka UFEU-a i u interesu pravne sigurnosti dan objave ima prednost pred danom saznanja, koji je, kao što je to navedeno u točki 73. ove presude, podredni kriterij za početak tijeka roka za podnošenje tužbe. Stoga se ne može prihvatiti Komisijin prijedlog da se zapravo preokrene odnos između tih dvaju kriterija iz članka 263. šestog stavka UFEU-a.

84 S druge strane, suprotno njezinim tvrdnjama, tumačenjem iz točaka 76. i 80. ove presude također se može izbjeći svaka diskriminacija ili proizvoljno postupanje u sudovanju i tako osigurati jednakost oružja korisnika državne potpore i konkurentskih poduzetnika. Naime, za sve zainteresirane stranke rok za podnošenje tužbe počinje teći od istoga dana, dana objave odluke u Službenom listu. Nadalje, budući da je Komisija donijela takvu odluku te je odgovorna za njezinu objavu u Službenom listu, ona ne može valjano temeljiti svoju argumentaciju na navodnoj nejednakosti oružja na svoju štetu.

85 Kada je riječ, kao treće, o kontekstu, struktura Ugovorâ također se protivi strogoj podudarnosti, koju zagovara Komisija, između pojmova „objava” upotrijebljenih u članku 263. šestom stavku odnosno članku 297. stavku 2. drugom podstavku UFEU-a. Naime, u tom je pogledu dovoljno utvrditi da te dvije odredbe, iako obuhvaćene glavom I. šestog dijela UFEU-a, ne uređuju isti predmet. Prva se nalazi u njegovu poglavlju 1., koji se odnosi na institucije, konkretnije, u njegovu odjeljku 5. posvećenom Sudu Europske unije, a drugi u njegovu poglavlju 2., posvećenom pravnim aktima Unije i postupcima njihova donošenja.

86 Zbog svih tih razloga valja zaključiti da je Opći sud u točkama 37. do 44. pobijane presude pravilno zaključio da je rok za podnošenje tužbe za Covestro počeo teći od dana objave sporne odluke u Službenom listu.

87 Prema tome, prvi protužalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

Drugi protužalbeni razlog

Argumentacija stranaka

88 U okviru drugog protužalbenog razloga Komisija prigovara Općem sudu da je u točkama 37. i 42. pobijane presude počinio dvije pogreške koje se tiču prava.

89 Navedena institucija smatra, kao prvo, da se u točki 37. te presude očito iskrivljuje tužba. Komisija tvrdi da, suprotno onomu što je u navedenoj presudi utvrdio Opći sud, tužba nije podnesena u roku od dva mjeseca i deset dana nakon objave sporne odluke u Službenom listu 16. siječnja 2019., nego oko mjesec dana prije objave te odluke, 20. prosinca 2018.

90 Kao drugo, Opći je sud iskrivio činjenice i dokaze time što je u točki 42. pobijane presude naveo da „nije dokazano da je [Covestro] u ovom slučaju imao saznanja ‚u dobroj vjeri' o [spornoj] odluci" prije njezine objave. Naime, Komisija smatra očitim, s obzirom na elemente koje je iznijela pred Općim sudom, da je Covestro znao za postojanje sporne odluke prije njezine objave u Službenom listu, najkasnije 20. rujna 2018.

91 Savezna Republika Njemačka uzvraća tvrdnjom da je drugi protužalbeni razlog neosnovan. Covestro smatra taj razlog nedopuštenim i, u svakom slučaju, neosnovanim.

Ocjena Suda

92 Kada je riječ, kao prvo, o navodnoj pogrešci koja se tiče prava u točki 37. pobijane presude, valja napomenuti da je Opći sud u toj točki utvrdio da je „[Covestrova] tužba podnesena uz poštovanje roka od dva mjeseca i deset dana od objave [sporne] odluke u Službenom listu […] 16. siječnja 2019.".

93 Valja napomenuti, poput Komisije, da je točno da je ta tužba podnesena 20. prosinca 2018., odnosno čak i prije objave sporne odluke u Službenom listu. Međutim, ta okolnost ni na koji način ne utječe na dopuštenost navedene tužbe, osobito ne na poštovanje roka za njezino podnošenje.

94 Naime, iz sudske prakse proizlazi to da okolnost da rok za podnošenje tužbe protiv akta kao što je sporna odluka počinje teći, u skladu s člankom 263. šestim stavkom UFEU-a, tek nakon njegove objave ne znači da tužitelj ne može pobijati akt koji je donijela Unija prije nego što se on objavi (vidjeti u tom smislu presudu od 26. rujna 2013., PPG i SNF/ECHA, C-626/11 P, EU:C:2013:595, t. 34. do 38.).

95 Stoga argument koji se temelji na navodnoj pogrešci koja se tiče prava u točki 37. pobijane presude valja odbiti kao neosnovan.

96 Kada je riječ, kao drugo, o navodnoj pogrešci koja se tiče prava u točki 42. pobijanje presude, valja napomenuti da je Opći sud u toj točki istaknuo, među ostalim, to da „u svakom slučaju, nije dokazano da je [Covestro] u ovom slučaju imao saznanja ‚u dobroj vjeri' o [spornoj] odluci".

97 U tom pogledu, izraz „u svakom slučaju" upućuje na to da je riječ o podrednom dijelu obrazloženja pobijane presude. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi to da argumenti istaknuti protiv podrednih dijelova obrazloženja odluke Općeg suda ne mogu dovesti do njezina ukidanja te su, slijedom toga, bespredmetni (presuda od 21. prosinca 2023., United Parcel Service/Komisija, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, t. 55. i navedena sudska praksa).

98 Stoga argument koji se temelji na navodnoj pogrešci koja se tiče prava u točki 42. pobijane presude valja odbiti kao bespredmetan.

99 Iz prethodno navedenog proizlazi to da drugi protužalbeni razlog treba odbiti u cijelosti a da pritom nije potrebno odlučiti o njegovoj dopuštenosti.

Treći protužalbeni razlog

100 U okviru trećeg protužalbenog razloga, istaknutog podredno, Komisija tvrdi da je Opći sud povrijedio članak 89. stavak 1. svojeg Poslovnika time što od Covestra nije zatražio podnošenje dokumenata u kojima se navodi u kojem je točno trenutku on saznao za sadržaj sporne odluke.

101 U tom pogledu dovoljno je utvrditi da se taj protužalbeni razlog temelji na pretpostavci da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je kao početak tijeka roka za podnošenje tužbe za poništenje uzeo u obzir dan objave sporne odluke u Službenom listu, a ne dan kada je Covestro saznao za tu odluku. Međutim, ta je pretpostavka pogrešna, kao što to proizlazi iz ocjene prvog protužalbenog razloga.

102 Iz toga slijedi da treći protužalbeni razlog i, posljedično, protužalbe treba odbiti u cijelosti.

O žalbama

103 U prilog osnovanosti svoje žalbe u predmetu C-790/21 P Covestro formalno ističe četiri žalbena razloga. Međutim, on objedinjeno iznosi ono što označava kao prva dva tužbena razloga te između njih ne pravi nikakvu razliku. Stoga valja smatrati da Covestro u biti ističe tri žalbena razloga. Prvi žalbeni razlog, koji se dijeli na četiri dijela, temelji se na povredi prava na saslušanje i obveze obrazlaganja. Drugi žalbeni razlog, koji se može podijeliti na dva dijela, temelji se na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a. Treći žalbeni razlog temelji se na povredi načela nediskriminacije.

104 U prilog osnovanosti svoje žalbe u predmetu C-791/21 P Savezna Republika Njemačka, koju podupire Covestro, ističe samo jedan žalbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a. Taj žalbeni razlog u biti se podudara s drugim dijelom drugog žalbenog razloga koji je Covestro istaknuo u prilog osnovanosti svoje žalbe u predmetu C-790/21 P, u čemu ga je poduprla Savezna Republika Njemačka.

Prvi žalbeni razlog u predmetu C-790/21 P

Argumentacija stranaka

105 U okviru prvog žalbenog razloga Covestro ističe da je Opći sud povrijedio njegovo pravo na saslušanje, obvezu obrazlaganja pobijane presude, članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i prvu rečenicu u članku 6. stavku 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950.

106 Taj žalbeni razlog dijeli se na četiri dijela.

107 U okviru prvog dijela Covestro prigovara Općem sudu da je povrijedio svoju obvezu obrazlaganja i njegovo pravo na saslušanje time što je u točki 8. pobijane presude očito pogrešno ocijenio da se naknada za upotrebu mreže koja se primjenjuje na izvanvršne potrošače izračunava u skladu s metodom fizičke putanje. Covestro navodi da suprotno onomu što je Opći sud utvrdio u tom pogledu, a kao što je on to istaknuo u prvostupanjskom postupku, Uredbom StromNEV 2005. nikada nije bio predviđen izračun naknade za izvanvršne potrošače koji bi se temeljio na metodi fizičke putanje. Da je Opći sud uzeo u obzir taj njegov argument, ne bi se prilikom utvrđivanja relevantnog pravnog okvira oslonio samo na pojedinačnu naknadu za upotrebu mreže predviđenu u prvoj rečenici članka 19. stavka 2. Uredbe StromNEV 2005.

108 U okviru drugog dijela Covestro prigovara Općem sudu da u točkama 12., 94., 103., 129., 135. i 146. pobijane presude nije uzeo u obzir njegovu argumentaciju povezanu s određivanjem iznosa sporne dodatne pristojbe. Pogrešno polazeći od pretpostavke da je taj iznos izračunan i određen za 2012. godinu odlukom BNetzA-e iz 2011., Opći je sud u točki 134. te presude pogrešno zaključio da postoji državni nadzor nad tom dodatnom pristojbom. Međutim, prema Covestrovu mišljenju, operatori sustava raspolažu manevarskim prostorom za izračun i određivanje navedene dodatne pristojbe, koja ne podliježe nikakvom državnom nadzoru ili pravilu.

109 U okviru trećeg dijela to društvo prigovara Općem sudu da u točkama 130. i 143. pobijane presude nije uzeo u obzir njegovu argumentaciju o nepostojanju naknade za sve gubitke prihoda i troškove povezane sa spornim oslobođenjem. Time je Opći sud, prema Covestrovu mišljenju, povrijedio svoju obvezu obrazlaganja kao i njegovo pravo na saslušanje. Da je Opći sud uzeo u obzir tu argumentaciju, nedvojbeno bi zaključio da sporna dodatna pristojba ne predstavlja porez.

110 U okviru četvrtog dijela Covestro prigovara Općem sudu da u točkama 107. i 125. pobijane presude nije uzeo u obzir njegovu argumentaciju povezanu s ništavošću odluke BNetzA-e iz 2011. Time što je ocijenio da se ta odluka doista primjenjivala i da je mogla proizvoditi učinke sve dok nije stavljena izvan snage ili dok nije utvrđena njezina nezakonitost, Opći sud oslonio se na pogrešno tumačenje nacionalnog prava. Naime, Covestro smatra da je spomenuta odluka bila ništava od samog početka, s obzirom na to da je poništena s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2012.

111 Komisija zahtijeva da se prvi žalbeni razlog odbije kao djelomično neosnovan i djelomično bespredmetan.

Ocjena Suda

112 U okviru prvog žalbenog razloga Covestro u biti prigovara Općem sudu da je povrijedio njegovo pravo na saslušanje kao i obvezu obrazlaganja pobijane presude time što je propustio na odgovarajući način uzeti u obzir više njegovih argumenata. Osim toga, spomenuto društvo navodi da su ti propusti doveli do pogrešnih ocjena njemačkog prava i sporne dodatne pristojbe.

113 U tom pogledu, kao prvo, valja podsjetiti na to da obveza obrazlaganja koju Opći sud ima na temelju članka 36. Statuta Suda Europske unije u vezi s njegovim člankom 53. prvim stavkom nalaže Općem sudu da jasno i nedvosmisleno iznese svoje rasuđivanje kako bi se zainteresiranim osobama omogućilo da se upoznaju s razlozima donošenja odluke, a Sudu da izvrši svoj sudski nadzor (presuda od 14. listopada 2010., Deutsche Telekom/Komisija, C-280/08 P, EU:C:2010:603, t. 135. i 136. i navedena sudska praksa).

114 Međutim, tom se obvezom Općem sudu ne nalaže da pruži obrazloženje kojim bi se, iscrpno i pojedinačno, osvrnuo na sve tvrdnje koje su iznijele stranke u sporu. Obrazloženje stoga može biti implicitno pod uvjetom da se njime zainteresiranim osobama omogućava da saznaju razloge na kojima je Opći sud utemeljio odluku, a Sudu da raspolaže s dovoljno elemenata za obavljanje nadzora u okviru žalbenog postupka (presuda od 30. studenoga 2016., Komisija/Francuska i Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, t. 80. i navedena sudska praksa).

115 Kada je riječ, u ovom slučaju, o prvom dijelu ovog žalbenog razloga, valja utvrditi da se točka 8. pobijane presude nalazi u dijelu u kojem se iznose okolnosti spora, a ne u okviru obrazloženja odluke Općeg suda o razlozima i argumentima koje su iznijele stranke. U dijelu u kojem Covestro navodi da u tvrdnji sadržanoj u toj točki nisu uzeti u obzir argumenti koje je on iznio u točkama 29. do 33. svoje replike u prvostupanjskom postupku, važno je istaknuti da su ti argumenti izneseni u okviru četvrtog tužbenog razloga za poništenje istaknutog pred Općim sudom. Taj ih je sud ispitao u točkama 194. do 210. pobijane presude, koje se ne osporavaju u okviru ovog žalbenog razloga.

116 Kada je riječ o drugom, trećem i četvrtom dijelu ovog žalbenog razloga, valja istaknuti to da je Opći sud u točkama 84. do 148. pobijane presude ispitao i na obrazloženi način odbio drugi dio drugog tužbenog razloga koji je Covestro istaknuo u prvostupanjskom postupku, a koji se temeljio na nepostojanju potpore dodijeljene putem državnih sredstava. S tim u vezi spomenuti se sud izričito izjasnio o nekoliko Covestrovih argumenata te je, među ostalim, u točkama 107. i 125. te presude odbio njegov argument koji se temeljio na ništavosti odluke BNetzA-e iz 2011., u točki 130. navedene presude njegov argument koji se temeljio na nepostojanju potpune naknade gubitaka te u točki 135. te presude njegov argument koji se odnosio na određivanje iznosa sporne dodatne pristojbe.

117 Iz toga slijedi da, suprotno onomu što tvrdi Covestro, Opći sud nije povrijedio svoju obvezu obrazlaganja propustivši na odgovarajući način uzeti u obzir te argumente. Budući da se Covestroova tvrdnja o povredi njegova prava na saslušanje temelji na pretpostavci da je Opći sud propustio uzeti u obzir njegove argumente, tu tvrdnju također valja odbiti.

118 Uostalom, u dijelu u kojem se čini da Covestro, pod krinkom navodne povrede obveze obrazlaganja, tvrdi da je Opći sud trebao prihvatiti navedene argumente, valja utvrditi da je riječ o pitanju koje se razlikuje od pitanja povrede obveze obrazlaganja i odnosi se na osnovanost obrazloženja (vidjeti po analogiji presudu od 30. studenoga 2016., Komisija/Francuska i Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, t. 79.).

119 Kada je riječ, kao drugo, o argumentima u pogledu pogrešaka koje je Opći sud navodno počinio u analizi njemačkog prava, valja podsjetiti na to da iz članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije proizlazi to da je žalba ograničena samo na pravna pitanja. Opći je sud stoga jedini nadležan za utvrđivanje i ocjenu relevantnih činjenica kao i za ocjenu dokaza. Ocjenjivanje tih činjenica i dokaza stoga ne predstavlja, osim u slučaju njihova iskrivljavanja, pravno pitanje koje je kao takvo podložno nadzoru Suda u okviru žalbenog postupka (presuda od 4. ožujka 2021., Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, t. 46. i navedena sudska praksa).

120 Prema tome, Sud je – kada je riječ o ispitivanju u okviru žalbenog postupka ocjena Općeg suda glede nacionalnog prava, koje u području državnih potpora predstavljaju činjenične ocjene – nadležan samo utvrditi je li došlo do iskrivljavanja tog prava (presude od 3. travnja 2014., Francuska/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 79., i od 14. prosinca 2023., Komisija/Amazon.com i dr., C-457/21 P, EU:C:2023:985, t. 20. i navedena sudska praksa). Iskrivljavanje mora biti jasno vidljivo iz sadržaja spisa, bez potrebe izvođenja nove ocjene činjenica i dokaza (presuda od 3. travnja 2014., Francuska/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 80.).

121 U ovom je slučaju, kao prvo, točno da je, kao što to uostalom priznaje Komisija, Opći sud u točki 8. pobijane presude neprecizno prikazao njemačko pravo. Za razliku od onoga što se može zaključiti iz te točke, samo su pojedinačne naknade za potrošače baznog opterećenja, isključujući one primjenjive na izvanvršne potrošače, bile – prije uspostave spornog oslobođenja – izračunane u skladu s metodom fizičke putanje. Međutim, Covestro nije uspio u okviru ovog žalbenog razloga dokazati da se ta nepreciznost prilikom iznošenja okolnosti spora odrazila na ocjenu Općeg suda o osnovanosti tužbe u prvostupanjskom postupku.

122 Kao drugo, u preostalom dijelu valja utvrditi da Covestro nije dokazao pa čak ni tvrdio da je došlo do iskrivljavanja nacionalnog prava i činjeničnih elemenata.

123 Kao treće, s obzirom na to da se argument o nepostojanju učinaka odluke BNetzA-e iz 2011. nalazi u sklopu argumentacije koju je Covestro iznio u okviru trećeg prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga, ispitat će se u tom okviru.

124 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja i podložno pridržaju navedenom u prethodnoj točki, prvi žalbeni razlog istaknut u predmetu C-790/21 P valja odbiti kao djelomično bespredmetan i djelomično neosnovan.

Prvi dio drugog žalbenog razloga u predmetu C-790/21 P

Argumentacija stranaka

125 U okviru prvog dijela svojeg drugog žalbenog razloga Covestro tvrdi da pobijana presuda sadržava pogrešku koja se tiče prava jer je Opći sud u točkama 47. do 77. pobijane presude pogrešno ocijenio da sporno oslobođenje predstavlja „prednost” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Time je navedeni sud, prema njegovu mišljenju, prekomjerno proširio pojam „državna potpora” u smislu te odredbe.

126 Konkretno, Covestro smatra pogrešnim to što je u točki 56. i sljedećim točkama navedene presude sporno oslobođenje ispitano s obzirom na kriterij privatnog subjekta u tržišnom gospodarstvu. On je mišljenja da je Opći sud to oslobođenje morao ocjenjivati vodeći računa o njegovu doprinosu stabilnosti mreže u Njemačkoj i troškovima koji su izbjegnuti zahvaljujući tom doprinosu. Osim toga, Covestro tvrdi da je spomenuti sud u točki 208. te presude priznao osnovanost njegovih argumenata u tom smislu.

127 U svakom slučaju, čak i kada bi se smatralo da sporno oslobođenje predstavlja prednost, ona, prema Covestrovu mišljenju, nije selektivna. Naime, s jedne strane, to je oslobođenje mjera koja u načelu bez ograničenja može koristiti svim nacionalnim poduzetnicima ovisno o njihovu ponašanju pri kupnji na elektroenergetskoj mreži koja prethodi u lancu opskrbe. S druge strane, razlikovanje koje područje primjene navedenog oslobođenja ograničava na potrošače baznog opterećenja opravdano je objektivnim kriterijima koji se temelje na odvagivanju između načela prema kojem naknade za upotrebu mreže odražavaju troškove mreže i doprinosa poduzetnika stabilnosti navedene mreže.

128 Komisija zahtijeva da se ovaj dio drugog žalbenog razloga odbaci kao nedopušten i, u svakom slučaju, odbije kao neosnovan.

Ocjena Suda

129 Kao prvo, argumenti koji se odnose na nepostojanje „prednosti” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a u biti se odnose na osporavanje činjeničnih ocjena Općeg suda, pri čemu se ne dokazuje pa čak ni ne tvrdi da je on iskrivio dokaze odnosno činjenice.

130 Međutim, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 119. ove presude, navedene ocjene izmiču, osim u slučaju iskrivljavanja činjenica ili dokaza, nadzoru Suda u okviru žalbenog postupka.

131 U dijelu u kojem se čini da Covestro s tim u vezi navodi proturječno obrazloženje između ocjena Općeg suda u vezi s pojmom „prednost” i točke 208. pobijane presude, dovoljno je utvrditi da je taj navod neprecizan i nedovoljno potkrijepljen.

132 Stoga su svi argumenti koji se odnose na postojanje prednosti nedopušteni.

133 Kada je riječ, kao drugo, o argumentima koji se tiču selektivnosti, valja napomenuti da je u točki 194. pobijane presude, koja nije osporavana u okviru žalbe u predmetu C-790/21 P, Opći sud utvrdio da Covestro nije dovodio u pitanje Komisijinu ocjenu iz uvodnih izjava 101. do 121. sporne odluke u pogledu selektivnosti predmetne mjere.

134 Riječ je dakle o novoj argumentaciji, koja je prvi put istaknuta pred Sudom i koju, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 63. ove presude, valja proglasiti nedopuštenom.

135 Prema tome, prvi dio drugog žalbenog razloga u predmetu C-790/21 P treba u cijelosti odbaciti kao nedopušten.

Drugi dio drugog žalbenog razloga u predmetu C-790/21 P i jedini žalbeni razlog u predmetu C-791/21 P

136 U okviru drugog dijela drugog žalbenog razloga u predmetu C-790/21 P i jedinog žalbenog razloga u predmetu C-791/21 P Covestro i Savezna Republika Njemačka prigovaraju Općem sudu da je povrijedio članak 107. stavak 1. UFEU-a jer je pogrešno smatrao da sporno oslobođenje predstavlja potporu dodijeljenu putem „državnih sredstava" u smislu te odredbe.

137 Njihova se argumentacija u biti odnosi na tri pitanja od kojih se prvo tiče pravnog kriterija koji omogućuje ocjenu postojanja mjere dodijeljene putem „državnih sredstava", drugo postojanja obvezne naknade i, treće, državnog nadzora.

Pravni kriterij koji omogućuje ocjenu postojanja mjere dodijeljene putem „državnih sredstava"

– *Argumentacija stranaka*

138 Covestro, u okviru prvih dvaju prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga i Savezna Republika Njemačka, u okviru prvog dijela svojeg jedinog žalbenog razloga, u biti prigovaraju Općem sudu to da je primijenio pogrešan pravni kriterij za ocjenu državnog karaktera predmetnih sredstava.

139 Kao prvo, u okviru svojih podnesaka Sudu Covestro i Savezna Republika Njemačka osporavali su točke 84. do 97., točke 95. do 97. i točku 109. pobijane presude smatrajući da je taj sud pogrešno zaključio da su, u svrhu utvrđivanja državnog karaktera sredstava, postojanje obveznog troška za potrošače ili krajnje kupce i državni nadzor nad sredstvima ili upraviteljima tih sredstava dva elementa koji su „dio alternative", tako da je bilo dovoljno provjeriti je li sporna dodatna pristojba obvezan trošak koji se može izjednačiti s parafiskalnim nametom. Međutim, prema njihovu mišljenju, riječ je o kumulativnim kriterijima, kao što to proizlazi iz sudske prakse proizišle, među ostalim, iz presuda od 17. srpnja 2008., Essent Netwerk Noord i dr. (C-206/06, EU:C:2008:413, t. 66., 69., 70., 72. i 75.), od 28. ožujka 2019., Njemačka/Komisija (C-405/16 P, EU:C:2019:268, t. 72.), od 15. svibnja 2019., Achema i dr. (C-706/17, EU:C:2019:407), i od 16. rujna 2021., FVE Holýšov I i dr./Komisija (C-850/19 P, EU:C:2021:740).

140 Nadalje, Savezna Republika Njemačka navodi da to tumačenje Općeg suda, koje se temelji na alternativnim kriterijima, proturječi točkama 133. do 145. pobijane presude, u kojima je taj sud ispitivao postojanje državnog nadzora, iako je već zaključio da postoji obvezan trošak.

141 Kao drugo, prema mišljenju Savezne Republike Njemačke, taj pristup Općeg suda ne potkrepljuju ni članci 30. i 110. UFEU-a, koji se u biti odnose na ukidanje i zabranu protekcionističkih mjera.

142 U tom pogledu Covestro pak tvrdi da je Opći sud u točki 121. pobijane presude pogrešno zaključio da sporna dodatna pristojba odgovara pojmu „porez" u smislu članaka 30. i 110. UFEU-a. Spomenuto društvo smatra da ta dodatna pristojba ne ispunjava kriterije iz sudske prakse Suda koji se tiču tog pojma. Sporna dodatna pristojba razlikuje se od nameta o kojima je bila riječ u predmetima u kojima je razvijena ta sudska praksa.

143 Kao treće, Savezna Republika Njemačka tvrdi da je pravno pogrešno tumačenje članka 107. stavka 1. UFEU-a prema kojem valja pretpostaviti da svaki porez potječe od države, neovisno o ciljevima koji se nastoje postići tom odredbom. Spomenuta država članica smatra da bi to

tumačenje dovelo do posljedica koje nisu predviđene Ugovorima, odnosno do toga da bi svako reguliranje tržišnih cijena dovelo do upotrebe državnih sredstava te bi stoga trebalo biti prijavljeno u skladu s člankom 108. UFEU-a. Međutim, navedeno reguliranje cijena nalazi se u području primjene slobodnog kretanja robe, a ne pravila o državnim potporama.

144 Komisija osporava osnovanost prvog i drugog prigovora drugog dijela drugog žalbenog razloga koji je istaknuo Covestro te smatra bespredmetnim prvi dio jedinog žalbenog razloga koji je istaknula Savezna Republika Njemačka.

– *Ocjena Suda*

145 Covestro i Savezna Republika Njemačka u biti prigovaraju Općem sudu to da je primijenio pogrešan pravni kriterij kako bi utvrdio izviru li iznosi koji proizlaze iz sporne dodatne pristojbe iz „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

146 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, kvalifikacija „državne potpore” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a pretpostavlja ispunjenje četiriju uvjeta, odnosno postojanje intervencije države ili intervencije „putem državnih sredstava”, mogućnosti da ta intervencija utječe na trgovinu među državama članicama, da ona daje selektivnu prednost svojem korisniku i da narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje (presuda od 12. siječnja 2023, DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 31. i navedena sudska praksa).

147 Kada je riječ o prvom uvjetu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi to da se mjera može kvalificirati kao intervencija države ili intervencija „putem državnih sredstava” ako je, s jedne strane, izravno ili neizravno dodijeljena putem tih sredstava i ako je, s druge strane, pripisiva državi članici (presuda od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 32. i navedena sudska praksa).

148 Kada je, konkretno, riječ o uvjetu dodjeljivanja prednosti „putem državnih sredstava”, Sud je u okviru svoje sudske prakse razvio dva kriterija koji omogućuju da se utvrdi da su sredstva putem kojih se dodjeljuje cjenovna prednost na temelju nacionalnog zakonodavstva „državna sredstva” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 34., 38., 39. i 42.).

149 Tako, kao prvo, sredstva ostvarena naplatom poreza ili drugih obveznih nameta na temelju nacionalnog zakonodavstva, kojima se upravlja i koje se raspoređuje sukladno tom zakonodavstvu, čine „državna sredstva” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (presuda od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 38.).

150 Kao drugo, činjenica da iznosi cijelo vrijeme ostaju pod javnim nadzorom i tako su na raspolaganju nadležnim nacionalnim tijelima dovoljna je da bi ih se kvalificiralo kao „državna sredstva” u smislu te odredbe (presuda od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 39. i navedena sudska praksa).

151 Kriteriji navedeni u točkama 149. i 150. ove presude alternativni su kriteriji na temelju kojih se može utvrditi da se mjera dodjeljuje „putem državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 42.), kao što su to Covestro i Savezna Republika Njemačka priznali na raspravi odgovarajući na pitanje Suda u pogledu dosega presude od 12. siječnja 2023., DOBELES HES (C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1).

152 Iz toga slijedi, kao prvo, da Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točkama 95. do 97. i točki 109. pobijane presude ocijenio da se državni karakter sredstava u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a može utvrditi na temelju dvaju alternativnih uvjeta, od kojih se jedan tiče postojanja obveznog troška za potrošače ili krajnje kupce, a drugi državnog nadzora nad upravljanjem sustavom, osobito nad sredstvima odnosno nad upraviteljima tih sredstava. Uzimajući u obzir odgovore Covestra i Savezne Republike Njemačke na raspravi, valja odbiti sve argumente kojima se nastoji osporiti ta ocjena.

153 Kao drugo, suprotno onomu što tvrdi Savezna Republika Njemačka, Općem sudu ne može se prigovoriti to što je u točkama 133. do 145. pobijane presude smatrao svrsishodnim ispitati postojanje državnog nadzora nad sredstvima naplaćenima na ime sporne dodatne pristojbe ili nad operatorima sustava, nakon što je u točki 132. te presude utvrdio postojanje parafiskalnog nameta ili obveznog troška koji podrazumijeva upotrebu državnih sredstava.

154 Točno je da je Opći sud mogao izbjeći to ispitivanje u vezi s postojanjem državnog nadzora, uzimajući u obzir alternativnu prirodu dvaju kriterija koje je razmatrao. Međutim, ništa se ne protivi tomu da Opći sud, osobito zbog razloga dobrog sudovanja, nastavi svoje rasuđivanje podrednim razmatranjima, kao što su u ovom slučaju ona koja se odnose na postojanje državnog nadzora, na isti način kao što je to Sud učinio u točki 41. presude od 12. siječnja 2023., DOBELES HES (C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1).

155 Kao treće, u dijelu u kojem Savezna Republika Njemačka tvrdi da bi bilo protivno ciljevima članka 107. stavka 1. UFEU-a pretpostaviti da svaki porez potječe od države, njezina se argumentacija temelji na pogrešnoj pretpostavci i pogrešnom tumačenju pobijane presude.

156 Naime, s jedne strane, kao što to proizlazi iz točke 149. ove presude, samo sredstva ostvarena naplatom obvezne naknade predviđene nacionalnim zakonodavstvom, kojima se upravlja i koje se raspodjeljuje u skladu s tim zakonodavstvom, a ne sredstva ostvarena naplatom svih nameta, mogu predstavljati „državna sredstva” u smislu te odredbe. S druge strane, kao što to proizlazi iz točaka 109. i 113. pobijane presude, Opći je sud nastojao provjeriti upravo to je li spornu dodatnu pristojbu uvela država i je li ona u cijelosti prenesena, zakonskom obvezom, na krajnje dužnike te dodatne pristojbe.

157 Kada je riječ, kao četvrto, o argumentaciji Covestra i Savezne Republike Njemačke u vezi s člancima 30. i 110. UFEU-a, valja utvrditi to da je Opći sud u točki 121. pobijane presude, u podrednom dijelu obrazloženja koje je započeo prilogom „[o]sim toga”, uzeo u obzir sudsku praksu koja se odnosi na te odredbe. On je u tom pogledu pojasnio da status poreznog obveznika nije relevantan ako se porez odnosi na proizvod ili djelatnost koja je potrebna u vezi s proizvodom. On je dodao da se odlučujući element u tom pogledu sastoji od činjenice da država subjekte koji naplaćuju taj porez ovlašćuje na upravljanje državnim sredstvima, a ne samo obvezuje na kupnju njihovim vlastitim financijskim sredstvima.

158 Budući da se u toj točki iznosi podredni razlog, argumentacija kojom ga se kritizira je bespredmetna.

159 U svakom slučaju, valja smatrati da se Opći sud pozvao na sudsku praksu u vezi s člancima 30. i 110. UFEU-a kako bi potkrijepio svoju analizu sporne dodatne pristojbe s obzirom na članak 107. stavak 1. UFEU-a, a ne kako bi ocijenio potonju imajući u vidu prve dvije odredbe. Stoga se Općem sudu ne može prigovoriti da je pomiješao različita pravna uređenja koja proizlaze iz prvih dviju navedenih odredbi odnosno iz treće navedene odredbe UFEU-a.

160 Iz prethodno navedenog proizlazi to da prvi i drugi prigovor drugog dijela drugog žalbenog razloga koji je istaknuo Covestro te prvi dio jedinog žalbenog razloga koji je istaknula Savezna Republika Njemačka treba odbiti kao djelomično bespredmetne i djelomično neosnovane.

Postojanje obvezne naknade

– *Argumentacija stranaka*

161 Covestro, u okviru trećeg prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga, i Savezna Republika Njemačka, u okviru drugog dijela svojeg jedinog žalbenog razloga, u biti ističu da je Opći sud u točki 99. te u točkama 106. do 148. pobijane presude pogrešno primijenio članak 107. stavak 1. UFEU-a time što je spornu dodatnu pristojbu kvalificirao kao parafiskalni namet ili obvezni trošak.

162 Covestro tvrdi, kao prvo, da je Opći sud povrijedio nacionalno pravo time što je pogrešno utvrdio da operatori sustava imaju obvezu naplate sporne dodatne pristojbe. U tu se svrhu, prema njegovu mišljenju, navedeni sud pogrešno oslonio samo na odluku BNetzA-e iz 2011. Međutim, njemački su sudovi tu odluku proglasili ne samo nezakonitom nego i ništavom, tako da, suprotno onomu što je Opći sud ocijenio u točki 107. pobijane presude, navedena odluka nije mogla proizvesti učinak. Covestro smatra da je funkcioniranje mehanizma sporne dodatne pristojbe valjalo ocijeniti s obzirom na Uredbu StromNEV 2013., koja se retroaktivno primjenjivala od 1. siječnja 2012., nakon poništavanja sedme rečenice u članku 19. stavku 2. Uredbe StromNEV iz 2011. Spomenuto društvo navodi da u tim uredbama nije bila propisana obveza operatora sustava da naplaćuju spornu dodatnu pristojbu odnosno ovlast BNetzA-e da im nametne takvu obvezu. Osim toga, u presudi Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 6. listopada 2015., na koju se Opći sud oslonio u točki 120. pobijane presude, ne navodi se nikakva obveza te vrste.

163 Kao drugo, Covestro navodi da nacionalno pravo ne sadržava ni obvezu korisnika mreže – koje Opći sud pogrešno naziva „krajnjim potrošačima” – da plaćaju spornu dodatnu pristojbu, na što nisu obvezani ni krajnji potrošači u pravom smislu te riječi. Čak i pod pretpostavkom da je odlukom BNetzA-e iz 2011. operatorima sustava nametnuta obveza naplate te dodatne pristojbe, takva obveza ne može, suprotno onomu što je Opći sud zaključio u točkama 120., 123. i 125. pobijane presude, biti dovoljna za simetrično obvezivanje korisnika mreže na plaćanje dodatne pristojbe. U uvjetima nepostojanja, za 2012. i 2013. godinu, zakonskih odredbi u vezi s donošenjem ili sadržajem ugovorne obveze prenošenja sporne dodatne pristojbe na korisnike mreže, obvezu plaćanja moglo se propisati samo na temelju ugovora o kojem se pojedinačno pregovaralo. Covestro smatra da je u stvarnosti bilo na opskrbljivaču električnom energijom, kao korisniku mreže, da donese odluku o prenošenju sporne dodatne pristojbe na krajnje potrošače, što je Opći sud propustio ispitati. Čak i da su svi opskrbljivači odlučili sustavno prenijeti tu dodatnu pristojbu na krajnje potrošače, takva praksa ne bi bila dovoljna za izvođenje zaključka o postojanju zakonske obveze.

164 Kao treće, Covestro smatra da, suprotno onomu što je Opći sud naveo u točkama 126. do 130. pobijane presude, operatori sustava nisu primili potpunu naknadu za gubitke prihoda i troškove nastale spornim oslobođenjem. Konkretno, u slučaju insolventnosti potrošača baznog opterećenja koji se koristio tim oslobođenjem iako uvjeti nisu bili ispunjeni, odluka BNetzA-e iz 2011. i primjenjivi pravni okvir isključuju naknadu za nemogućnost naplate potraživanja koje operator sustava ima prema takvom potrošaču.

165 Slično tomu, Savezna Republika Njemačka ističe, s jedne strane, da je Opći sud, među ostalim, u točkama 110., 118., 119. i 121. pobijane presude pogrešno utvrdio da odnos između opskrbljivača i krajnjeg potrošača električne energije nije odlučujući za izvođenje zaključka o postojanju obveznog troška na temelju pogrešne premise da se sporna dodatna pristojba naplaćuje na upotrebu mreže, a ne na potrošnju električne energije. S druge strane, u točki 120. te u točkama 122. do 125. te presude Opći sud pogrešno je i bez ikakvog obrazloženja uputio na obvezu naplate te je iz toga pogrešno izveo zaključak o obvezi plaćanja sporne dodatne pristojbe koja je predviđena nacionalnim zakonom. Budući da ne postoji zakonska obveza plaćanja te dodatne pristojbe, njezino je ubiranje moguće samo na temelju pravila građanskog prava. Savezna Republika Njemačka smatra da je rasuđivanje Općeg suda koje je dovelo do tog utvrđenja i tog zaključka protivno sudskoj praksi Suda.

166 Komisija uzvraća tvrdnjom da je treći prigovor drugog dijela drugog žalbenog razloga koji je istaknuo Covestro neosnovan. Ona smatra da se argumenti Savezne Republike Njemačke temelje na pogrešnom tumačenju pobijane presude i sudske prakse Suda te da su u svakom slučaju bespredmetni.

– *Ocjena Suda*

167 Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 149. ove presude, sredstva ostvarena naplatom poreza ili drugih obveznih nameta na temelju nacionalnog zakonodavstva, kojima se upravlja i koje se raspoređuje sukladno tom zakonodavstvu, čine „državna sredstva” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

168 U ovom slučaju, nakon što je u točkama 110. do 131. pobijane presude ocijenio spornu dodatnu pristojbu, Opći je sud u točki 132. te presude zaključio da ona uključuje upotrebu državnih sredstava. U prilog tom zaključku on je istaknuo da je odlukom BNetzA-e iz 2011. operatorima distribucijskog sustava nametnuta obveza naplate sporne dodatne pristojbe od korisnika mreže i prenošenja tako ostvarenih prihoda operatorima prijenosnog sustava. Navedeni sud također je ocijenio da se mehanizmom te dodatne pristojbe operatorima sustava osigurala potpuna naknada gubitka prihoda koji su pretrpjeli zbog spornog oslobođenja jer je iznos navedene dodatne pristojbe bio prilagođen iznosu sredstava potrebnih zbog tog oslobođenja. Nadalje, on je istaknuo da je taj iznos bio određen u skladu s metodologijom utvrđenom u odluci BNetzA-e iz 2011., pri čemu je pojasnio da je u toj odluci za 2012. godinu utvrđen početni iznos te dodatne pristojbe.

169 Covestro i Savezna Republika Njemačka osporavaju te ocjene trima skupinama argumenata.

170 Kao prvo, Covestro prigovara Općem sudu da je obvezu naplate sporne dodatne pristojbe izveo iz odluke BNetzA-e iz 2011., iako su tu odluku njemački sudovi proglasili ništavom, a zakonodavni okvir BNetzA-i nije dopuštao nametanje takve obveze.

171 U tom pogledu, osim činjenice da su, kao što to proizlazi iz točaka 107. i 125. pobijane presude, ti argumenti nepravodobno istaknuti pred Općim sudom, valja istaknuti da se oni ne mogu prihvatiti.

172 Naime, ni eventualna nezakonitost programa potpora, osobito s obzirom na nacionalno pravo, ni njegovo poništenje ne oduzimaju mu karakter „državne potpore” s obzirom na to da je, unatoč takvoj nezakonitosti ili poništenju, takav sustav proizveo učinke u praksi (vidjeti u tom smislu presude od 3. ožujka 2005., Heiser, C-172/03, EU:C:2005:130, t. 38, i od 21. prosinca 2016., Komisija/Aer Lingus i Ryanair Designated Activity, C-164/15 P i C-165/15 P, EU:C:2016:990,

t. 69.), kao što je to Opći sud u biti pravilno ocijenio u točkama 107. i 125. pobijane presude. Uostalom, kao što je to Opći sud također pravilno istaknuo u točki 107. te presude, djelotvornost pravila u području državnih potpora bila bi znatno oslabljena kad bi se njihova primjena mogla odbiti samo zbog činjenice da je mjera potpore, koja se primjenjivala u praksi, kasnije proglašena ništavom ab initio. Posljedično, irelevantno je u tom pogledu to što je eventualno poništenje programa potpora retroaktivno, s obzirom na to da se u određenom razdoblju program doista primjenjivao u praksi (vidjeti po analogiji presudu od 6. studenoga 2012., Komisija/Mađarska, C-286/12, EU:C:2012:687, t. 44. i 45.).

173 Kada je riječ o presudi Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 6. listopada 2015., navedenoj u točki 120. pobijane presude, valja naglasiti da je Opći sud samo istaknuo to da je navedeni njemački sud ocijenio da sporna dodatna pristojba predstavlja porez kojim treba pokriti gubitak prihoda koji su pretrpjeli operatori sustava. Iz toga slijedi da se, u dijelu u kojem Covestro prigovara Općem sudu da je iz te presude pogrešno izveo zaključak o obvezi naplate sporne dodatne pristojbe, njegov argument temelji na pogrešnom tumačenju pobijane presude.

174 Kao drugo, Covestro i Savezna Republika Njemačka tvrde da je Opći sud pogrešno utvrdio postojanje obveze krajnjih potrošača da plate spornu dodatnu pristojbu, pri čemu su ti potrošači pogrešno definirani na način da uključuju korisnike mreže.

175 Kada je najprije riječ o utvrđivanju krajnjih dužnika sporne dodatne pristojbe, Opći je sud u točki 118. pobijane presude ocijenio da se ta dodatna pristojba tiče isključivo odnosa između operatora sustava i korisnika mreže jer se ona naplaćuje kao posljedica upotrebe mreže, a ne potrošnje električne energije. Iz toga je spomenuti sud u točki 119. te presude izveo zaključak da je irelevantno pitanje jesu li opskrbljivači električnom energijom bili obvezni prenijeti navedenu dodatnu pristojbu na krajnje potrošače električne energije. Naime, prema njegovu mišljenju, krajnji su dužnici dodatne pristojbe korisnici mreže, odnosno sami opskrbljivači te krajnji potrošači koji su izravno priključeni na mrežu, ali ne i drugi krajnji potrošači.

176 U tom pogledu, ocjena da se sporna dodatna pristojba naplaćuje kao posljedica upotrebe mreže i ocjena da korisnike mreže treba shvatiti kao krajnje potrošače činjenične su ocjene. U skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 119. ove presude, nije na Sudu da nadzire takvu ocjenu, ako nema tvrdnji o iskrivljavanju.

177 Kada je riječ, nadalje, o postojanju obveze plaćanja kojoj podliježu korisnici mreže, iz točke 120. i točaka 122. do 124. pobijane presude proizlazi to da je Opći sud prihvatio Komisijine ocjene prema kojima se odlukom BNetzA-e iz 2011. operatorima distribucijskog sustava nameće obveza da naplate i prenesu spornu dodatnu pristojbu i da se tom odlukom također predviđa mjesečni prijenos prihoda ostvarenih tom pristojbom na različite operatore prijenosnog sustava. Iz toga je zaključio da je sporna dodatna pristojba, koju je upravno tijelo uvelo regulatornom mjerom, bila obvezujuća za korisnike mreže.

178 U skladu sa sudskom praksom kojom se pojašnjava kriterij naveden u točkama 149. i 167. ove presude, iznosi koji proizlaze iz doplate koju je država nametnula kupcima električne energije slični su porezu na električnu energiju te izviru iz „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Da bi ih se kvalificiralo kao takva, sredstva moraju potjecati od obveznih doprinosa propisanih u zakonodavstvu dotične države članice, kojima se upravlja i koje se raspodjeljuje u skladu s tim zakonodavstvom, neovisno o tome je li mehanizam financiranja u užem smislu obuhvaćen kategorijom poreznih nameta u nacionalnom pravu. Nasuprot tomu, nije dovoljno to da operatori sustava dodatne troškove proizišle iz obveze kupnje električne

energije proizvedene iz određenih izvora po cijenama utvrđenima zakonom nadoknađuju višom prodajnom cijenom te energije krajnjim kupcima, ako je to nadoknađivanje rezultat prakse, a ne zakonske obveze. Naime, u takvom slučaju namet ne bi bilo moguće smatrati obveznim (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., DOBELES HES, C-702/20 i C-17/21, EU:C:2023:1, t. 34. do 37. i navedenu sudsku praksu).

179 U ovom slučaju, iz činjeničnih utvrđenja Općeg suda, koja Sud ne može nadzirati, proizlazi to da se odlukom BNetzA-e iz 2011. operatore distribucijskog sustava obvezivalo na naplatu sporne dodatne pristojbe od korisnika mreže. Također je nesporno, s obzirom na činjenična utvrđenja Općeg suda u točkama 12., 99. i 129. pobijane presude, koja Sud ne može nadzirati, da je tom odlukom predviđena metoda prema kojoj operatori prijenosnog sustava svake godine trebaju odrediti iznos sporne dodatne pristojbe.

180 S obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 178. ove presude, valja smatrati da iznosi ostvareni naplatom obveznog nameta koji je, poput sporne dodatne pristojbe, uveden regulatornom mjerom u okviru koje se utvrđuju subjekti, makar i privatni, zaduženi za naplatu tog nameta od dužnika također utvrđenih tom mjerom i definira metoda za određivanje iznosa spomenutog nameta i njegove godišnje prilagodbe, izviru iz „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Konkretno, s obzirom na to da se taj namet temelji na regulatornoj mjeri koja obvezuje operatore sustava da ga naplate, ne može se tvrditi da je on tek rezultat prakse.

181 U tom pogledu nije važno to što se regulatornom mjerom predviđa samo obveza operatora sustava da naplaćuju spornu dodatnu pristojbu a da se pritom izričito ne utvrđuje obveza korisnika mreže da tu pristojbu plaćaju. Naime, koristan učinak zakonske obveze naplate navedene dodatne pristojbe nužno podrazumijeva simetričnu obvezu dužnika da tu pristojbu plate.

182 Kada je riječ, nadalje, o naknadi troškova nastalih spornim oslobođenjem, Opći sud je, s jedne strane, pozivajući se na odluku BNetzA-e iz 2011., u točkama 126., 127. i 130. pobijane presude prihvatio Komisijino utvrđenje iz sporne odluke prema kojem je mehanizmom te dodatne pristojbe operatorima sustava osigurana potpuna naknada gubitka prihoda koji su pretrpjeli zbog spornog oslobođenja jer je iznos te dodatne pristojbe bio prilagođen iznosu sredstava potrebnih zbog tog oslobođenja.

183 Ocjena Općeg suda prema kojoj je metoda određivanja iznosa sporne dodatne pristojbe koja je predviđena Odlukom BNetzA-e iz 2011. trebala omogućiti pokrivanje svih troškova povezanih sa spornim oslobođenjem činjenična je ocjena koju Sud ne može nadzirati u žalbenom postupku ako nema tvrdnji o iskrivljavanju u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 119. ove presude.

184 Kada je riječ, s druge strane, o gubicima prihoda zbog insolventnosti, koje ekonomski snose operatori distribucijskog sustava, Opći je sud u točki 130. pobijane presude ocijenio da takav gubitak nije gubitak prihoda u smislu predmetnog sustava te je opravdan činjenicom da su odnosi između operatora sustava i krajnjih dužnika sporne dodatne pristojbe privatnopravni odnosi.

185 Međutim, iz sudske prakse Suda proizlazi to da se sredstva koja se ostvaruju naplatom obveznih doprinosa propisanih u zakonodavstvu države, kojima se upravlja i koje se raspodjeljuje u skladu s tim zakonodavstvom, mogu smatrati „državnim sredstvima” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a čak i ako njima upravljaju subjekti koji nisu javna vlast (presude od 19. prosinca 2013., Association Vent De Colère! i dr., C-262/12, EU:C:2013:851, t. 25., i od 15. svibnja 2019., Achema i dr., C-706/17, EU:C:2019:407, t. 54.).

186 Prema tome, ako takvi subjekti, poput operatora sustava, podliježu obvezi naplate predmetnih nameta, okolnost da su odnosi između tih operatora i krajnjih dužnika sporne dodatne pristojbe privatnopravni odnosi ne onemogućava izvođenje zaključka da su sredstva ostvarena naplatom te dodatne pristojbe državna sredstva. Isto vrijedi i za okolnost da gubitke prihoda, uključujući neplaćene sporne dodatne pristojbe, u slučaju insolventnosti snose navedeni upravitelji. U svakom slučaju, Covestro nije iznio nijedan konkretan argument kojim bi dokazao da zaključak Općeg suda prema kojem takvi gubici ne predstavljaju gubitak prihoda u smislu predmetnog sustava sadržava pogrešku koja se tiče prava.

187 S obzirom na prethodno navedeno, treći prigovor drugog dijela drugog žalbenog razloga koji je istaknuo Covestro i, uzimajući u obzir razmatranja iznesena u točki 124. ove presude, prvi žalbeni razlog koji je istaknula ta stranka, kao i drugi dio jedinog žalbenog razloga koji je istaknula Savezna Republika Njemačka, treba odbiti kao neosnovane.

Državni nadzor

– *Argumentacija stranaka*

188 Covestro, u okviru četvrtog prigovora drugog dijela svojeg drugog žalbenog razloga, i Savezna Republika Njemačka, u okviru trećeg dijela svojeg jedinog žalbenog razloga, u biti prigovaraju Općem sudu to da je počinio pogrešku koja se tiče prava time što je ocijenio da postoji državni nadzor nad sredstvima ostvarenima spornom dodatnom pristojbom.

189 Komisija smatra da su taj četvrti prigovor i taj treći dio neosnovani i, u svakom slučaju, bespredmetni.

– *Ocjena Suda*

190 Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 148. do 151. ove presude, postojanje poreza ili drugih obveznih nameta na temelju nacionalnog zakonodavstva, kojima se upravlja i koje se raspoređuje u skladu s tim zakonodavstvom, te postojanje državnog nadzora nad predmetnim iznosima dva su alternativna kriterija na temelju kojih se može utvrditi postojanje „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

191 U ovom slučaju Opći je sud u točki 132. pobijane presude utvrdio da sporna dodatna pristojba predstavlja parafiskalni namet ili obvezni trošak koji uključuje upotrebu „državnih sredstava” u smislu te sudske prakse. Kao što to proizlazi iz točaka 167. do 187. ove presude, Covestro i Savezna Republika Njemačka nisu uspjeli dokazati da to utvrđenje Općeg suda sadržava pogrešku koja se tiče prava.

192 Navedeno utvrđenje samo je po sebi dovoljno da bi se smatralo da je predmetna mjera dodijeljena putem „državnih sredstava” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a a da pritom nije potrebno ispitati jesu li predmetni iznosi bili pod državnim nadzorom.

193 Stoga su četvrti prigovor drugog dijela drugog žalbenog razloga koji je istaknuo Covestro i treći dio jedinog žalbenog razloga Savezne Republike Njemačke bespredmetni.

194 Iz svega prethodnog proizlazi to da drugi dio drugog žalbenog razloga u predmetu C-790/21 P te jedini žalbeni razlog u predmetu C-791/21 P treba odbiti u cijelosti.

Treći žalbeni razlog u predmetu C-790/21 P

Argumentacija stranaka

195 U okviru svojeg trećeg žalbenog razloga u predmetu C-790/21 P Covestro ističe povredu načela nediskriminacije koju je Opći sud navodno počinio u točkama 192. do 210. pobijane presude. On smatra da navedeni sud nije uzeo u obzir različito postupanje koje proizlazi iz naloga za povrat potpore. Tako su potrošači baznog opterećenja koji su se poput Covestra koristili spornim oslobođenjem bili dužni platiti, zbog povrata potpore naloženog spornom odlukom, minimalnu naknadu u iznosu od 20 % objavljenih općih naknada. S druge strane, potrošači baznog opterećenja koji su ispunjavali kriterije za korištenje spornim oslobođenjem za 2012. i 2013. godinu, koji su ga pravodobno zatražili, ali još nisu primili konačnu odluku o oslobođenju na dan stupanja na snagu Uredbe StromNEV 2013., mogli su se koristiti prijelaznim uređenjem uspostavljenim tom uredbom te bi u tom slučaju podlijegali paušalnim naknadama, koje bi, ovisno o slučaju bile niže od minimalne.

196 Kao prvo, prema Covestrovu mišljenju, Opći je sud u točki 204. pobijane presude pogrešno zanemario relevantnost prijelaznog uređenja u okviru svoje ocjene povrede načela nediskriminacije. U tom pogledu navedeni je sud trebao ocijeniti situaciju koja je postojala u vrijeme donošenja sporne odluke, odnosno u vrijeme povrata koji je naložila Komisija te uzeti u obzir razvoj njemačkog pravnog okvira. Zbog naloga za povrat potpore njemačka su tijela bila prisiljena nejednako postupati u istim situacijama bez ikakvog objektivnog razloga. Osim toga, Opći sud nije mogao zanemariti prijelazno uređenje zbog toga što ono nije bilo prijavljeno Komisiji.

197 Kao drugo, Covestro smatra da je spomenuti sud propustio ispitati opravdanost nejednakog postupanja unutar skupine potrošača baznog opterećenja. Prema mišljenju navedenog društva, ti potrošači čine, međutim, homogenu skupinu.

198 Kao treće, u točkama 207. i 210. pobijane presude Opći sud počinio je pogrešku koja se tiče prava time što je ocijenio da su se izvanvršni potrošači i potrošači baznog opterećenja različito ponašali pri kupnji, pri čemu je tvrdio da su pojedinačne naknade, unatoč toj razlici, bile razumne. Covestro navodi da ta presuda sadržava pogrešku koja se tiče prava jer se u njoj ocjenjuje kao opravdano jednako postupanje prema tim dvjema kategorijama potrošača, iako se one nalaze u različitim situacijama. Osim toga, pobijana presuda temelji se na proturječnosti s obzirom na to da je u njoj Opći sud, s jedne strane, u točki 208., tvrdio da bi pojedinačne naknade izračunane u skladu s metodom fizičke putanje mogle iznositi nula ili blisko nuli, dok je, s druge strane, u točki 65. spomenute presude konstatirao da je besplatan pristup mreži gotovo nezamisliv. Naposljetku, u točki 209. te presude Opći sud počinio je pogrešku time što je smatrao da je izjednačavanje izvanvršnih korisnika s potrošačima baznog opterećenja djelo njemačkog zakonodavca. U tom je pogledu zanemario retroaktivno stupanje na snagu prijelaznog uređenja.

199 Komisija uzvraća tvrdnjom da je treći žalbeni razlog u predmetu C-790/21 P nedopušten i u svakom slučaju neosnovan.

Ocjena Suda

200 Covestro u biti prigovara Općem sudu to da je povrijedio načelo nediskriminacije time što je u točkama 192. do 210. pobijane presude odbio njegove argumente koji se temelje na diskriminatornom karakteru naloga za povrat potpore.

201 U pobijanoj presudi Opći je sud odbio te argumente zbog jednog glavnog i nekoliko podrednih razloga.

202 S jedne strane, on ih je odbio kao bespredmetne u točkama 194. i 195. te presude. S tim u vezi je istaknuo da Covestro ne osporava selektivnost i stoga diskriminatornu prirodu spornog oslobođenja te da ne pojašnjava u kojoj bi mjeri nalog za povrat čiju diskriminirajuću prirodu nije osporavao mogao biti diskriminirajući.

203 S druge strane, Opći je sud u točkama 196. do 209. navedene presude odbio navedene argumente kao neosnovane. U tom pogledu, iz upotrebe izraza „[u] svakom slučaju” u točki 196. te presude proizlazi to da su dijelovi obrazloženja iz točaka 196. do 209. podredni.

204 U okviru ovog žalbenog razloga Covestro nije istaknuo nijedan konkretan argument kojim bi osporio glavni dio obrazloženja koji se nalazi u točkama 194. i 195. pobijane presude. Svim njegovim argumentima nastoje se zapravo osporiti podredni dijelovi obrazloženja sadržani u točkama 196. do 209. te presude.

205 Iz toga slijedi da, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 97. ove presude, treći žalbeni razlog koji je Covestro istaknuo u predmetu C-790/21 P treba odbiti kao bespredmetan, bez potrebe za odlučivanjem o njegovoj dopuštenosti.

206 Slijedom navedenog, s obzirom na to da su svi žalbeni razlozi koji su istaknuti u predmetima C-790/21 P i C-791/21 P odbijeni, te žalbe treba odbiti u cijelosti.

Troškovi

207 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima. U stavcima 1. i 2. članka 138. tog poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, određuje se da je stranka koja ne uspije u postupku dužna, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove te da, ako više stranaka ne uspije u postupku, Sud odlučuje o podjeli troškova.

208 U ovom slučaju Covestro i Savezna Republika Njemačka nisu uspjeli ni u jednom svojem zahtjevu koji se odnosio na žalbu u predmetu C-790/21 P odnosno na žalbu u predmetu C-791/21 P, dok Komisija nije uspjela ni u jednom svojem zahtjevu u pogledu protužalbi u tim predmetima.

209 Prema tome, na temelju pravedne ocjene okolnosti predmetnog slučaja, treba odlučiti da će svaka stranka snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) proglašava i presuđuje:

1. Žalbe i protužalbe se odbijaju.

2. Covestro Deutschland AG, Savezna Republika Njemačka i Europska komisija snose vlastite troškove.

Potpisi